

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ**

**PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIÀ LÀNG,
TRƯỞNG HỌ TRONG XÂY DỰNG
ĐỜI SỐNG VĂN HOÁ NGƯỜI H'MÔNG
XÃ LÙNG TÁM, HUYỆN QUẢN BẠ,
TỈNH HÀ GIANG**

**Sinh viên thực hiện: Phạm Thu Hương
Giáo viên hướng dẫn: Nhạc sỹ Nguyễn Trùng Thương**

HÀ NỘI 5-2009

MỤC LỤC

Lời nói đầu:.....	1
1.Lý do chọn đề tài:.....	5
2.Mục đích nghiên cứu:.....	7
3.Đối tượng nghiên cứu:.....	7
4.Phạm vi và đối tượng nghiên cứu:.....	7
5.Phương pháp nghiên cứu:.....	8
6.Lịch sử nghiên cứu:.....	8
7.Đóng góp đề tài:.....	9
8.Bố cục của đề tài:.....	10
chương 1: Khái quát về môi trường tự nhiên, môi trường xã hội và vài nét văn hoá người H'Mông xã Lùng Tám huyện Quản Bạ tỉnh Hà Giang:.....	11
1.1.Môi trường tự nhiên:.....	11
1.1.1.Điều kiện tự nhiên:.....	11
1.1.2.Đôi nét về dân tộc H'Mông:.....	16
1.1.3.Sự phân bố dân tộc H'Mông ở Quản Bạ:.....	18
1.2.Một số đặc điểm kinh tế, văn hoá, xã hội dân tộc H'Mông:.....	19
1.2.1:Đặc điểm kinh tế:.....	20
1.2.2.Đặc điểm xã hội:.....	23
1.2.3.:Đặc điểm văn hoá:.....	25
1.2.3.1.lễ nghi tín ngưỡng:.....	26
1.2.3.2.Nếp sống văn hoá gia đình, xã hội:.....	28
Tiểu kết chương 1:.....	33
Chương 2: Đôi nét về già làng, trưởng họ của người H'Mông ở Lùng Tám huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang:.....	35
2.1:Khái quát chung về già làng, trưởng họ trong xã hội	

người H'Mông:.....	35
2.1.1:Một số khái niệm:.....	35
2.1.2.Nguyên nhân sự suy tôn thủ lĩnh trong cộng đồng xã hội người H'Mông:.....	37
2.1.3.Về tiêu chuẩn và cách suy tôn:.....	39
2.2.Vai trò của già làng, trưởng họ trong hoạt động mưu sinh:.....	45
2.3.Vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống vật chất:.....	51
2.4.Vai trò của già làng, trưởng họ trong sinh hoạt tinh thần:.....	53
2.4.1.Vai trò của già làng trưởng họ với ngôn ngữ dân tộc:.....	53
2.4.2.Vai trò của già làng trưởng họ trong hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng:.....	57
2.4.3.Vai trò của già làng trưởng họ trong lễ hội:.....	60
2.4.4.Vai trò già làng trưởng họ trong kho tàng nghệ thuật dân gian:.....	63
2.4.5.Vai trò già làng trưởng họ trong tri thức dân gian:.....	66
2.5.Vai trò của già làng trưởng họ trong đời sống xã hội:.....	69
2.5.1.Vai trò trong tổ chức gia đình:.....	69
2.5.2.Vai trò trong tổ chức dòng họ:.....	70
2.5.3.Vai trò trong tổ chức làng bản:.....	73
2.5.4.Vai trò già làng trưởng họ trong các phong tục tập quán theo chu kỳ đời người:.....	76
Tiểu kết chương 2:.....	80
Chương 3: Phát huy vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống cộng đồng người H'Mông xã Lũng Tám, huyện Quản Bạ tỉnh Hà Giang:.....	82
3.1.Già làng, trưởng họ vận dụng tri thức bản địa, tiếp thu khoa học kỹ thuật phát triển kinh tế, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân:.....	82
3.2.Già làng, trưởng họ trong việc bảo tồn và phát triển các giá trị	

văn hoá truyền thống:.....	83
3.4.Già làng, trưởng họ trong giáo dục đạo đức truyền thống dân tộc:.....	84
3.5.Già làng, trưởng họ tham gia phong trào xây dựng đời sông văn hoá mới:.....	85
3.5.1:Vai trò của già làng trưởng họ trong đời sống tinh thần:.....	85
3.5.2.Vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống tâm linh:.....	87
KẾT LUẬN:.....	90

Lời cảm ơn

Để hoàn thành khoá luận này, em đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của bà con người H'Mông xã Lùng Tám và các cơ quan , ban ngành, chính quyền địa phương ở xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang, các giảng viên khoa văn hoá dân tộc thiểu số. Đặc biệt, tôi đã nhận được sự hướng dẫn tận tình của nhạc sỹ Nguyễn Trùng Thương – Giám đốc sở văn hoá thông tin và du lịch tỉnh Hà giang. Nhân đây, tôi xin gửi lời cảm ơn chân tình đến tất cả các thầy cô và bà con xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang.

Do hạn chế nhiều mặt, chắc chắn khoá luận sẽ còn nhiều thiếu sót, tôi mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của thầy cô và các bạn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Hà Nội, ngày 23 tháng 5 năm 2009

Phạm Thu Hương

LỜI NÓI ĐẦU

Đối với vùng đồng bào dân tộc thiểu số miền núi, vấn đề xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở là hết sức cần thiết trong cuộc vận động xây dựng đời sống văn hoá mới, bài trừ các thủ tục lạc hậu trong phong tục tập quán, để giữ gìn và phát huy giá trị tinh hoa văn hoá truyền thống tộc tạo nên những giá trị văn hoá, lại đặt ra với những đặc thù riêng của từng dân tộc, từng vùng, từng miền khác nhau, có thể nói 54 dân tộc là 54 bản sắc văn hoá độc đáo, việc nghiên cứu những đặc thù riêng ấy. Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi không có ý đi sâu vào nghiên cứu, phân tích toàn bộ những giá trị văn hoá truyền thống của các dân tộc mà chỉ tập trung vào vấn đề nhỏ của dân tộc H'Mông ở xã Lùng Tám huyện Quản Bạ tỉnh Hà Giang, với nội dung: "Vai trò của già làng, trưởng họ trong việc xây dựng đời sống văn hoá của người H'Mông ở xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ tỉnh Hà Giang", để khẳng định được vai trò của già làng, trưởng họ trong việc xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở nói chung và trong đời sống văn hoá của đồng bào H'Mông Hà Giang nói riêng. Trước hết chúng tôi khẳng định, già làng, trưởng họ là một khái niệm chỉ một hình thái của văn hoá Việt Nam, và chỉ có ở văn hoá Việt Nam mới có được hình thái ý thức ấy, tùy ở từng giai đoạn lịch sử khác nhau, từ trước khi Cách mạng tháng 8 thành công, xã hội Việt Nam chủ yếu dựa vào các chức sắc phong kiến trong làng, xã và người đứng đầu dòng họ ở một nước nửa thuộc địa, nửa phong kiến như nước ta, vấn đề này càng trở nên sâu sắc, nhất là giai đoạn hệ thống chính quyền ở cơ sở chưa được thiết lập. Ngày nay tuy hệ thống chính trị được thiết lập đến tận cơ sở, nhưng Đảng và Nhà nước ta vẫn luôn coi trọng các già làng, trưởng họ vận dụng vào quá trình quản lý xã hội và góp phần giữ gìn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống ở cơ sở, "vai trò của già làng, trưởng họ như một thiết chế xã hội, bên cạnh chính quyền ở cơ sở".

Trước khi đi vào từng vấn đề cụ thể của vai trò già làng, trưởng họ ở người H'Mông Hà Giang, chúng tôi cũng muốn khái quát đôi nét về người H'Mông ở Việt Nam, bởi dù sống ở đâu thì tộc người H'Mông cũng có nét đặc trưng riêng với một nền văn hoá khá phong phú và độc đáo. Vào cuối thế kỷ thứ XVIII đầu thế kỷ thứ XX là những cuộc thiên di lịch sử của người H'Mông vào Việt Nam. Đợt di cư đầu tiên của người H'Mông vào Hà Giang có khoảng 80 gia đình vào khoảng thế kỷ thứ XVIII, vào hai vùng chủ yếu đó là huyện Đồng Văn, Mèo Vạc. Tốc độ tăng trưởng dân số của người H'Mông là rất cao, thậm chí còn cao nhất trong tổng số 54 dân tộc Việt Nam. Người H'Mông sinh sống ở trên các triền núi cao, canh tác chủ yếu của người H'Mông là cây ngô và đậu tương. Hiện nay người H'Mông ở Hà Giang chiếm khoảng 31,2% dân số trong tỉnh, đông nhất so với các tỉnh có người H'Mông sinh sống ở Lào Cai, Cao Bằng, Bắc Cạn, Lạng Sơn, Yên Bái, Nghệ An, Sơn La, Lai Châu, Thanh Hoá... Trong những năm gần đây Đảng và Nhà nước ta đã có nhiều chính sách phát triển kinh tế, xoá đói giảm nghèo làm cho đồng bào các dân tộc nói chung và đồng bào H'Mông nói riêng có cuộc sống ngày càng no ấm, đời sống của đồng bào ngày càng được ổn định và phát triển, đặc biệt là chính sách định canh, định cư, chính sách dân số kế hoạch hoá gia đình, nhiều hủ tục lạc hậu từng bước đẩy lùi, đặc biệt tỷ lệ tăng dân tộc tự nhiên được hạ xuống, trình độ dân trí được nâng lên, 95% con em đồng bào H'Mông ở Hà Giang nói chung và đồng bào H'Mông ở xã Lũng Tám nói riêng được cấp sách đến trường. Những chính sách pháp luật của Đảng và Nhà nước đến được với dân là nhờ có hệ thống chính trị vững mạnh, có các phương tiện thông tin đại chúng, có các thiết chế văn hoá xã hội, trong đó vai trò của già làng, trưởng bản, trưởng họ đóng một vai trò nhất định. Nền văn hoá Việt Nam là nền văn hoá gia đình, làng xã, là dòng tộc và dòng họ, tuy ở mỗi vùng, miền có biểu hiện khác nhau trong cách ứng xử, cách giao tiếp, thí dụ ở cư dân đồng bằng (miền xuôi) vai trò trưởng họ là rất quan trọng, còn vai trò xã hội ở làng phải là những vị có chức sắc, thời phong kiến là

chánh tổng lý trưởng, chứ không có già làng. Nhưng ở miền núi, vùng các dân tộc thiểu số thì vai trò già làng, trưởng bản rất quan trọng, còn trưởng tộc chỉ đóng vai trò thứ yếu mà thôi.

* Làng của người Mông có thể là điển hình cho cấu trúc cư dân sống các tộc người ở miền núi cao miền Bắc nước ta, theo ngôn ngữ của người H'Mông gọi là "Dò" hay "Giào" chỉ là "cải tổ".

Người Mông có các nhánh (H'Mông Trắng, H'Mông Hoa, H'Mông Đen, H'Mông Đỏ...). Dò hay giao là đơn vị tổ chức xã hội cơ sở, mỗi dò giao (già làng) có tên gọi riêng gắn bó với dân làng qua nhiều thế hệ và ít khi thay đổi, tên làng thường đặt dựa theo đặc điểm của địa hình tự nhiên nơi cư trú, nhìn chung quy mô làng của người H'Mông trong vài thập kỷ lại đây có sự thay đổi nhanh chóng, số hộ trong làng tăng lên trước rất nhiều, trước kia làng của người H'Mông chỉ có từ 5 đến 7 hộ, nhiều lắm là từ 10 đến 15 hộ, ngày nay làng của người H'Mông có từ 30 đến 50 hộ là phổ biến. Làng được phân bố theo khối dài, dựa vào địa hình của núi hoặc làng phân bố kiểu mật tập mỗi làng có vài chục nóc nhà quây quần bên nhau và cùng quay về một hướng, (điển hình như ở huyện Quản Bạ và Yên Minh) rồi các kiểu làng như, phân bố thành từng cụm, phân bố theo kiểu hình vành khăn từ lưng chừng núi lên dần phía đỉnh núi. Nhà quay lưng vào nhau và kiểu phân bố lẻ tẻ gồm vài ba nóc nhà rải rác ven đồi, sườn núi. Ở đây ta thấy nổi lên một nét đặc biệt của nhà người H'Mông là trong từng khuôn viên của mỗi gia đình đều được rào bằng tường đá (đá xếp lên thành tường).

* Trang phục người Mông vô cùng đặc sắc từ chất liệu đến hoa văn trên váy áo, cư dân H'Mông là cư dân trồng trọt, họ dệt vải từ cây có sợi đó là cây Lanh, vải lanh rất bền gấp 3, 4 lần vải bông, nên đồng bào từ trồng cây Lanh dệt vải lanh để thêu làm trang phục. Xưa kia ở Trung Quốc, vải lanh thêu đã rất nổi tiếng (gọi là Miêu Bô, Miêu Cẩm) được triều đình coi là vải tốt nhất của Trung Quốc và thường được dùng làm quà biếu. Hiện nay, hầu hết đồng bào H'Mông ở

Hà Giang vẫn tự dệt thêu những tấm vải lanh làm trang phục bằng khung dệt thô sơ ở từng gia đình.

* Về trang sức của người h'Mông phổ biến là khuyên tai, vòng tay, vòng cổ, nhẫn, bộ xà tích... chất liệu chủ yếu là bạc. Hầu như người H'Mông nào cũng đeo vòng cổ từ trẻ em đến người già, điều đáng lưu ý vòng cổ của người h'Mông có 2 loại, vòng đeo mang tính trang sức và vòng mang tính bảo vệ ma quỷ thâm nhập vào cơ thể để làm hại người, làm cho người ốm đau, bệnh tật, vòng bảo mệnh được khắc (bằng chữ nho).

* Về dân ca, dân vũ, lễ hội dân gian, phong tục tập quán, kiến trúc nhà ở của người h'Mông lại càng phong phú đa dạng và độc đáo, vì khuôn khổ của đề tài nên chúng tôi không thể đi sâu vào từng lĩnh vực cụ thể được, mà chỉ xin nêu tổng quan về đời sống tinh thần của đồng bào H'Mông (còn lại xin xem một số ảnh minh họa).

Dân tộc H'Mông có một văn hoá khá độc đáo, đặc biệt các làn điệu dân ca, dân nhạc, dân vũ và ca dao, tục ngữ cũng vô cùng phong phú, nội dung chủ yếu là ca ngợi tình yêu lứa đôi, nỗi khổ nàng dâu, nơi khổ mò côi, nỗi đau từ biệt sinh ly... như các dân tộc khác. Song nó đặc biệt ở chỗ, ở nghệ thuật so sánh, ví von giàu hình ảnh, hình tượng và rất lãng mạn, ngay cả khi nói đến nỗi đau, đó là cách tư duy của người H'Mông, có lẽ ít được giao tiếp với các nền văn hoá triết học cao xa của thế giới và bên ngoài, nên tư duy của họ không phức tạp, luận lý nhiều chủ yếu dùng cách so sánh những vật, những sự việc nhìn thấy bằng trực giác để suy luận và giảng giải.

Người H'Mông ưa sống phóng khoáng, có tính cấu kết cộng đồng rất cao, điều này được thể hiện qua lễ hội, phiên chợ vùng cao, và trong các truyện kể và lễ thức dân gian, đặc biệt nhạc cụ của người H'Mông rất phong phú. Đặc biệt như: Khèn, đàn môi, đàn trâu, nhị, sáo H'Mông, sáo gió, gậy xeng tiển, trống, kèn pìlè, sáo ngang, sáo dọc, đặc biệt là cây khèn là nhạc cụ chủ yếu được dùng hàng ngày của người H'Mông. Khèn được dùng cho đám tang, xong khèn cũng

dùng cho biểu diễn các bài dân ca, ca ngợi tình yêu đôi lứa, thậm chí còn dùng biểu diễn cho một số tác phẩm âm nhạc hiện đại, và dân ca các dân tộc khác, nhất là miêu tả về tình yêu lứa đôi.

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI.

Nói đến Hà Giang là nói đến một tỉnh miền núi biên giới cực Bắc, nơi địa đầu của Tổ quốc, có địa hình với độ chia cắt lớn, khí hậu khắc nghiệt. Là tỉnh có nhiều dân tộc, những tiềm năng thế mạnh ấy vẫn chưa được khai thác và tận dụng một cách có hiệu quả, và chưa thu hút được vốn đầu tư. Ngoài ra, theo một số nguồn tài liệu do các nhà khảo cổ học cung cấp, thì Hà Giang từ xa xưa là địa bàn cư trú của nhiều lớp cư dân cổ đại, với hơn 20 dân tộc anh em đang chung sống hiện nay tại tỉnh Hà Giang, khẳng định là tỉnh có sự đa dạng văn hoá cao. Đồng thời chỉ rõ rằng, tiềm năng lớn nhất, nguồn lực quan trọng nhất, đáng tin cậy nhất và có thể "khai thác" được lâu dài nhất của tỉnh Hà Giang là chính con người.

Để có thể tìm ra những thế mạnh đặc trưng của nguồn tài nguyên con người thì cần phải có cơ sở nhận thức, khai thác có chiều sâu để có thể nghiên cứu về các dân tộc Hà Giang một cách có hệ thống. Khi nhắc tới Hà Giang thì dân tộc H'Mông là điển hình nhất, dân tộc này có một truyền thống văn hoá độc đáo, có bề dày lịch sử hàng nghìn năm trước đây và trên 300 năm sau khi từ Trung Quốc thiên di sang Việt Nam do nhiều nguyên nhân về chính trị, điều kiện tự nhiên. Người H'Mông vào Việt Nam mang nhiều những giá trị văn hoá cổ truyền, đồng thời cũng tạo ra những giá trị văn hoá mới tại nơi cư trú mới, xây dựng nên một nền văn hoá mới giàu bản sắc, góp mình vào nền văn hoá Việt Nam.

Ngày nay, với sự phát triển không ngừng của đất nước Việt Nam. Chúng ta xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, không thể không xây dựng nền văn hoá của dân tộc H'Mông ở nước ta. Dân tộc H'Mông

có nhiều nhóm khác nhau nhưng có tên gọi thống nhất là người H'Mông. Mỗi nhóm H'Mông có những đặc điểm văn hoá riêng, những giá trị văn hoá riêng cần được bảo tồn và phát triển trong giai đoạn hiện nay.

Người H'Mông ở Lũng Tám huyện Quản Bạ tỉnh Hà Giang cũng như người H'Mông ở các tỉnh miền núi phía Bắc hiện nay còn lưu giữ được nhiều văn hóa truyền thống. Những giá trị văn hoá ấy là tài sản chung của cả cộng đồng được lưu truyền và phát triển trong lịch sử. Trong quá trình hình thành, lưu giữ và phát triển nền văn hoá của mình thì tầng lớp những người có uy tín, thủ lĩnh cộng đồng luôn đóng góp công lao to lớn. Trong đó, vai trò già làng, trưởng họ của H'Mông ở Lũng Tám - Quản Bạ - Hà Giang có những nét riêng đáng được quan tâm nghiên cứu.

Vai trò của già làng, trưởng họ trong xã hội H'Mông mang tính lịch sử. Tuy từng điều kiện khác nhau, giai đoạn lịch sử khác nhau mà vai trò của già làng, trưởng họ được khẳng định khác nhau. Là người thủ lĩnh cộng đồng cả về đời sống vật chất lẫn tâm linh, xây dựng nông thôn mới xã hội chủ nghĩa, già làng, trưởng họ vẫn thể hiện vai trò to lớn không thể phủ nhận được trong cộng đồng người H'Mông. Hiện nay chúng ta đang xây dựng nông thôn theo xu hướng phát triển bền vững, tức là nông thôn phải có sự tăng trưởng liên tục về kinh tế, có sự ổn định về xã hội, môi trường được giữ gìn bảo vệ và bản sắc văn hoá được giữ vững. Những điều đó muốn tạo được trong cộng đồng người H'Mông ở xã Lũng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang, trước tiên phải tôn trọng chính con người, ở đó họ vừa là chủ nhân sáng tạo, vừa là chủ thể hưởng thụ văn hoá ở đó.

Đại diện cho cộng đồng người H'Mông ở Lũng Tám về nhiều mặt, vai trò của già làng, trưởng họ trong quá trình xây dựng nông thôn ở miền núi, theo hướng phát triển bền vững ở đây còn mang nhiều giá trị tích cực, vì thế đi sâu tìm hiểu vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống cộng đồng người H'Mông ở xã Lũng Tám là cần thiết. Chúng ta thực hiện chính sách coi trọng, bảo tồn

phát huy những giá trị văn hoá truyền thống, xây dựng và phát triển những giá trị mới về văn hoá không thể bỏ qua vai trò của những "trí thức" có uy tín trong cộng đồng. Già làng, trưởng họ có tác động nhất định trong quá trình chuyển đổi từ văn hoá luật tục sang văn hoá luật pháp. Từ thực tế đó, để xây dựng đời sống ở cơ sở mới, bên cạnh vai trò của già làng, trưởng họ để điều hành việc thực hiện nếp sống văn hóa theo luật tục.

Từ thực tiễn trên, em chọn đề tài: **"Phát huy vai trò của già làng, trưởng họ trong xây dựng đời sống văn hoá người H'Mông xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang"** làm đề tài khoá luận tốt nghiệp cử nhân của mình.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU:

Đi sâu tìm hiểu làm rõ vai trò của già làng, trưởng họ trong cộng đồng người H'Mông xã Lùng Tám ở các mặt đời sống kinh tế, vật chất, đời sống tinh thần và xã hội.

Đưa ra một số giải pháp nhằm phát huy vai trò của già làng, trưởng họ là những người cố vấn trong ứng xử đời thường, ứng xử tâm linh trong giai đoạn xây dựng nông thôn mới phát triển bền vững hiện nay.

3. ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU:

Đề tài tập trung nghiên cứu vai trò của già làng, trưởng họ trong việc quản lý, điều hành các nếp sống văn hoá, phong tục tập quán trong cộng đồng làng, bản và trong xây dựng đời sống ở cơ sở hiện nay.

Nghiên cứu, tìm hiểu vị trí ảnh hưởng, tác động của họ trong đời sống của đồng bào H'Mông nơi đây, đồng thời nghiên cứu ghi nhận đánh giá của cộng đồng người dân Lùng Tám về già làng, trưởng họ của mình.

4. PHẠM VI NGHIÊN CỨU VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU:

- Phạm vi: Tìm hiểu làm rõ vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống vật chất, tinh thần, tổ chức xã hội của người H'Mông.

- Phạm vi không gian: Đề tài được thực hiện nghiên cứu tại điểm duy nhất là xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang.

- Phạm vi thời gian: Đề tài được thực hiện tại thời điểm năm 2009.

* Nhiệm vụ:

- Khảo sát xác định nhiệm vụ, vai trò của già làng, trưởng họ trong văn hoá truyền thống.

Nghiên cứu làm rõ nội dung đời sống văn hoá mới, vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống văn hoá mới ở cơ sở và đưa ra các giải pháp.

5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU:

Để thực hiện đề tài này, em đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu: Phương pháp luận, phương pháp thu thập tài liệu, phương pháp xử lý tài liệu.

Phương pháp luận: Đề tài vận dụng phương pháp lý luận Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh trong quan điểm duy vật biện chứng và duy vật lịch sử để xem xét nhìn nhận đánh giá sự kiện, hiện tượng trong quá trình vận động và biến đổi, nhìn văn hoá ở trạng thái phát triển và sự phát triển văn hoá mang tính kế thừa.

Phương pháp thu thập tài liệu (phương pháp điền dã dân tộc học).

6. LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU:

Người H'Mông là một dân tộc khá đông về dân số, từ lâu việc nghiên cứu về dân tộc H'Mông đã được giới khoa học xã hội trên thế giới và ở Việt Nam đã chú ý. Có thể nói, những tài liệu nghiên cứu về dân tộc H'Mông khá phong phú, xuất phát từ những mục đích chính trị, kinh tế, văn hoá khác nhau. Những cuốn sách ấy đã được dịch ra nhiều thứ tiếng như: Tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Trung

Quốc, tiếng Việt và tiếng H'Mông.

Đầu thế kỷ XX, người Pháp cai trị nước ta thì những học giả người Pháp đã chú ý nghiên cứu từ rất sớm đến cộng đồng người H'Mông. Các chuyên gia khoa học xã hội người Pháp, họ đã có những nghiên cứu và viết ra những báo cáo cụ thể về cộng đồng người H'Mông, trong đó có đề cập khá kỹ và chi tiết về những phong tục tập quán, nghi lễ và cách thức tổ chức xã hội của người H'Mông. Mục đích của những nghiên cứu này không ngoài việc cung cấp những cơ sở thực tiễn, phục vụ cho việc đề ra các chính sách cai trị thực dân của họ. Các tác giả nghiên cứu về vấn đề này đáng chú ý phải kể đến là tác giả phương Tây Savira trong tác phẩm "Lịch sử người Mèo" kể về quá trình di cư của người Mèo và họ đã lập nghiệp ở vùng sông Hoàng Hà hơn 25 thế kỷ trước Công Nguyên, trong mấy năm gần đây, có rất nhiều đề tài, luận văn, luận án, bài viết trên các tạp chí của các học giả trong và ngoài nước tiếp cận dân tộc người H'Mông, cũng như các phương tiện văn hoá của dân tộc người này ở Hà Giang nói riêng và ở Việt Nam nói chung, phong phú cũng như những nhận định xác đáng về vị trí và những đóng góp lớn lao của những người có uy tín trong cộng đồng người H'Mông đối với văn hoá Việt. Tuy nhiên, những nghiên cứu ấy vẫn còn nhiều mặt hạn chế và một chuyên khảo về vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống cộng đồng người H'Mông chưa được tác giả nào thực hiện, đặc biệt ở vùng Quản Bạ-Hà Giang.

Luận văn này của tôi hy vọng sẽ góp phần nhỏ bé vào công việc nghiên cứu về người H'Mông ở Quản Bạ, tỉnh Hà Giang.

7. ĐÓNG GÓP ĐỀ TÀI:

Với Đề tài này, em hy vọng sẽ đóng góp thêm vào nguồn tư liệu về văn hoá H'Mông mà các tác giả đi trước còn chưa nghiên cứu được sâu.

Đề tài là một góc nhìn về xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở để làm sáng tỏ vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống cộng đồng người H'Mông nói

riêng và trong xây dựng đời sống văn hoá mới hiện nay nói chung.

8. BỐ CỤC CỦA ĐỀ TÀI:

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục, khoá luận được bố cục thành 3 chương chính như sau:

Chương 1: Khái quát về môi trường tự nhiên, môi trường xã hội và vài nét văn hoá của người H'Mông xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang.

Chương 2: Đôi nét về già làng, trưởng họ của người H'Mông xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang.

Chương 3: Phát huy vai trò của già làng, trưởng họ trong đời sống cộng đồng người H'Mông xã Lùng Tám, huyện Quản Bạ, tỉnh Hà Giang.

SÁCH THAM KHẢO CHÍNH

- 1- Văn hoá dân tộc Mông Hà Giang (do Sở Văn hoá thông tin-Du lịch Hà Giang xuất bản năm 1996).
- 2- Hà Giang thời tiền sử (do Sở Văn hoá thông tin-Du lịch Hà Giang xuất bản năm 2003).
- 3- Hà Giang 110 năm xây dựng và phát triển-Nhà xuất bản chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh-Xuất bản năm 2001).
- 4- Văn hoá truyền thống các dân tộc ở Tuyên Quang (Nhà xuất bản vănhoá dân tộc-2003).
- 5- Bản sắc văn hoá các dân tộc tỉnh Bắc Cạn (Nhà xuất bản văn hoá dân tộc-2004).
- 6- Người Mông ở Việt Nam (Nhà xuất bản thông tấn-2005).
- 7- Hoa văn trên vải dân tộc H'Mông (tác giả Diệu Trung Bình-Bảo tàng các dân tộc Việt Nam-2005).
- 8- Bảo tồn và phát huy văn hoá dân tộc Mông (Kỷ yếu Hội thảo khoa học-Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch-2005).
- 9- Văn hoá H'Mông (Tác giả Tiến sĩ Trần Hữu Sơn-Nhà xuất bản văn hoá dân tộc-1996).
- 10- Văn hoá truyền thống các dân tộc Hà Giang (Sở Văn hoá thông tin-Du lịch Hà Giang xuất bản 1994).
- 11- Vấn đề kế thừa và phát huy giá trị văn hoá các dân tộc Hà Giang (tác giả Trùng Thương-2000).

12- Niên giám thống kê tỉnh Hà Giang năm 2007 (Cục Thống kê tỉnh Hà Giang).

13- Các nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI, VII, VIII, IX, X.

14- Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Hà Giang lần thứ XIII, XIV.

15- Dân ca Mèo (Nhà xuất bản văn học -1967).

16- Một số bài viết và tác phẩm văn học-nghệ thuật viết về đề tài người H'Mông ở Hà Giang của các tác giả Hà Giang được đăng trên các báo, tạp chí, hội thảo khoa học từ năm 1991-2008.

17- Tục ngữ H'Mông Hà Giang (Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch Hà Giang xuất bản 1994).